

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	27 HYDREF 2020
PWNC:	ADOLYGIAD RHEOLI TRYSORLYS BLYNYDDOL AR GYFER 2019/20
AELOD PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS
SWYDDOG SY'N ARWAIN:	R MARC JONES
SWYDDOG CYSWLLT:	JEMMA ROBINSON (EST. 2675)

Natur a rheswm dros adrodd.

Er mwyn cydymffurfio â rheoliadau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 a'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2019/20 (Atodiad 8 o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2019/20). Yn unol â'r Cynllun Dirprwyo, cafodd yr adroddiad hwn ei sgriwteiddio gan y Pwyllgor Archwilio ar 21 Gorffennaf 2020 a'i anfon ymlaen i'r Pwyllgor Gwaith heb sylwadau ar 28 Medi 2020. Penderfynodd y Pwyllgor Gwaith anfon yr adroddiad ymlaen i'r Cyngor llawn heb unrhyw sylwadau pellach.

1. Rhagarweiniad

Mae'n ofynnol i'r Cyngor, yn ôl rheoliadau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003, gynhyrchu adolygiad rheoli trysorlys blynyddol o weithgareddau a'r dangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol ar gyfer 2019/20. Mae'r adroddiad hwn yn cwrdd â gofynion Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys (y Côt) a Chôt Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf Awdurdodau Lleol (y Côt Darbodus).

Yn ystod 2019/20, y gofynion adrodd sylfaenol oedd y dylai'r Cyngor llawn dderbyn yr adroddiadau canlynol: -

- strategaeth flynyddol ar gyfer y trysorlys cyn y flwyddyn (derbyniwyd ar 27 Chwefror 2019);
- adroddiad diweddariad canol blwyddyn ar y trysorlys (derbyniwyd ar 10 Mawrth 2020);
- adolygiad blynyddol wedi i'r flwyddyn ddod i ben yn disgrifio'r gweithgaredd o'i gymharu â'r strategaeth (yr adroddiad hwn).

Mae'r amgylchedd rheoleiddio yn gosod cyfrifoldeb ar Aelodau i adolygu a chraffu ar bolisi a gweithgareddau rheoli trysorlys. Mae'r adroddiad hwn, felly, yn bwysig yn hynny o beth gan ei fod yn darparu manylion y sefyllfa alldro ar gyfer gweithgareddau trysorlys ac yn tynnu sylw at gydymffurfiaeth â pholisïau'r Cyngor a gymeradwywyd yn flaenorol gan yr Aelodau.

Mae'r Cyngor hwn yn cadarnhau ei fod wedi cydymffurfio â'r gofyniad o dan y Côt bod raid i'r Pwyllgor Archwilio graffu ymlaen llaw ar bob un o'r adroddiadau rheoli trysorlys cyn yr adroddir arnynt i'r Cyngor llawn. Rhoddwyd hyfforddiant i Aelodau ar faterion rheoli trysorlys yn ystod y flwyddyn, ar 7 Tachwedd 2019, er mwyn cefnogi rôl sgritwini'r Aelodau.

Mae'r Swyddog Adran 151 yn cadarnhau mai dim ond at ddibenion cyfalaf y benthycwyd ac nad aethpwyd y tu hwnt i'r terfyn benthycyca statudol (y terfyn awdurdodedig).

At hynny, mae'r adroddiad yn nodi'r canlyniadau canlynol ym mlwyddyn ariannol 2019/20: -

- Ffactorau allanol - gan gynnwys adolygiad o'r economi, perfformiad cyfraddau llog yn ystod y flwyddyn a'r ansicrwydd parhaus ynghylch Brexit ac effaith Covid 19;
- Ffactorau mewnol - gan gynnwys perfformiad gwariant cyfalaf, yr effaith ar y cronfeydd wrth gefn a balansau arian parod, archwaeth risg o ran buddsoddiadau, y benthyciadau a gymerwyd gan y Cyngor a'r effaith ar y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC);
- Y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yn 2019/20 - gan gynnwys rheoli dyledion y Cyngor, gweithredu'r polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (MRP) newydd, a benthyciadau a buddsoddiadau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn;
- Rheoli'r Trysorlys - beth yw'r Dangosyddion Darbodus a sut y cânt eu mesur;
- Cymharu'r Dangosyddion Darbodus - Cymharu'r Dangosyddion Darbodus gwirioneddol gyda'r rhagolygon ar ddechrau'r flwyddyn;
- Edrych ymlaen at 2020/21 a'r tu draw i hynny; a
- Casgliad.

2. Adolygiad o'r Flwyddyn – Ffactorau Allanol

2.1 Cyfraddau Llog - Y Gyfradd Banc ar ddechrau'r flwyddyn ariannol oedd 0.75%, ar ôl iddi godi o 0.50% ym mis Awst 2018. Ni fu newid wedyn tan fis Mawrth 2020, pan oedd yn amlwg iawn bod yr achosion o Coronafeirws yn fygythiad enfawr i economi'r DU. Bu dai doriad brys yn y Gyfradd Banc ym mis Mawrth, y cyntaf i lawr o 0.75% i 0.25% ac yna i lawr i 0.10%. Roedd hyn yn golygu bod cyfraddau llog sefydliadau gwrthbarti ar gyfrifon nodweddiadol yn amrywio o 0.10% i 0.65%.

2.2 Yr Economi – Yn y Deyrnas Unedig, mae 2019 wedi bod yn flwyddyn gyfnewidiol iawn gyda thwf economaidd chwarter 1 yn annisgwyl o gryf ar +0.5%, chwarter 2 yn wan ar -0.2%, chwarter 3 yn gwella eto i +0.5% a chwarter 4 yn wastad ar 0.0%, +1.1% flwyddyn ar flwyddyn. Dechreuodd 2020 gydag arolygon busnes optimistaidd yn tynnu sylw at fwy o dwf ar ôl i'r ansicrwydd gwleidyddol ddod i ben yn sgil canlyniad pendant yr etholiad cyffredinol ym mis Rhagfyr a setlodd y mater Brexit. Fodd bynnag, roedd yr ystadegau Cynnyrch Domestig Gros (GDP) chwarterol ym mis Ionawr yn siomedig gan na fu cynnydd mewn twf ac arhosodd ar 0.0%. Ers hynny, mae'r holl fyd wedi newid o ganlyniad i'r achosion o Coronafeirws. Bellach mae'n edrych yn debygol y bydd cau rhannau cyfan o'r economi yn arwain at gwmp mewn GDP a fydd o leiaf 15% yn chwarter dau. Yr hyn sy'n ansicr, fodd bynnag, yw maint y difrod a fydd yn cael ei wneud i fusnesau erbyn diwedd y cyfnod clo, pa bryd y bydd y cyfnod clo yn dod i ben, a gawn ail don o achosion, pa mor fuan bydd brechlyn yn cael ei greu ac yna pa mor gyflym y gellir ei roi i'r boblogaeth. Mae hyn yn gadael ansicrwydd enfawr ynghylch pa mor gyflym y bydd yr economi yn gwella.

Ar ôl i'r Pwyllgor Polisi Ariannol (MPC) godi'r Gyfradd Banc o 0.5% i 0.75% ym mis Awst 2018, achosodd yr ansicrwydd oherwydd Brexit i'r MPC eistedd ar ei ddwylo a gwneud dim tan fis Mawrth 2020; erbyn hynny roedd yn gwbl amlwg bod yr achosion o Coronafeirws yn fygythiad enfawr i economi'r DU. Bu dau doriad brys yn y Gyfradd Banc 0.75% ym mis Mawrth, yn gyntaf i 0.25% ac yna i 0.10%. Ynghyd â'r toriadau hyn, gwelwyd mwy o liniaru meintiol (QE), sef, yn y bôn, Banc Lloegr yn prynu giltiau (yn bennaf) werth £200bn. Roedd y Llywodraeth a'r Banc hefyd yn awyddus iawn i atal pobl rhag colli eu swyddi yn ystod y cyfnod clo hwn ac, felly, cyflwynodd y Llywodraeth amrywiol gynlluniau i roi cymhorthdal tuag at gadw swyddi cyflogedig a hunangyflogedig am dri mis tra bod y wlad dan glo. Hefyd, rhoddodd lu o fesurau eraill ar waith i helpu busnesau i gael gafeol ar fenthyciadau gan eu banciau (gyda'r Llywodraeth yn darparu gwarantau i'r banciau yn erbyn colledion), i'w cadw i fynd yn ystod y cyfnod clo pan fydd gan rai cwmnïau ychydig iawn o incwm neu ddim o gwbl efallai. Fodd bynnag, ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae hyn yn gadael cwestiwn ynghylch a fydd rhai cwmnïau'n solfent, hyd yn oed os byddant yn cymryd benthyciadau o'r fath, ac efallai y bydd rhai hefyd yn dewis cau oherwydd nad oes, ac na fydd, digon o alw eu gwasanaethau.

Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, roedd hon yn sefyllfa sy'n esblygu'n gyflym, felly, efallai y bydd mesurau pellach i ddod gan y Banc a'r Llywodraeth yn y misoedd nesaf. Bydd y camau i gefnogi swyddi a busnesau a gymerwyd eisoes gan y Llywodraeth yn arwain at gynnydd enfawr yn y diffyg cyllidebol blynyddol yn 2020/21, o 2% i bron i 11%. Mae'r gymhareb dyled i GDP hefyd yn debygol o gynyddu o 80% i oddeutu 105%. Yn y Gyllideb ym mis Mawrth, cyhoeddodd y Llywodraeth hefyd gynnydd mawr mewn gwariant ar isadeiledd; bydd hyn hefyd yn helpu'r economi i wella ar ôl i'r cyfnod clo ddod i ben. Ar yr amod bod yr achosion o Coronafeirws yn dod dan reolaeth yn gymharol gyflym, a bod y cyfnod clo yn cael ei lacio, yna gobeithir y byddai adferiad sydyn, ond un a fyddai'n cymryd cryn amser i adfer yn llawn y momentwm a gollwyd.

Nid yw chwyddiant wedi peri fawr o bryder i'r MPC yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, gan y bu rhwng 1.5 - 2.0% ar y cyfan. Hefyd, ni fydd yn broblem yn y dyfodol agos gan y bydd economi'r byd yn mynd i ddirwasgiad sydd eisoes yn golygu bod gormodedd o olew ar gael ac mae hynny wedi arwain at ostyngiad sydyn yn ei bris. Bydd pwysau ar brisiau eraill i ostwng hefyd ac mae chwyddiant cyflogau hefyd wedi bod yn gostwng dros y chwe mis diwethaf ac mae'r duedd honno'n debygol o barhau yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni. Er y gallai chwyddiant droi'n negyddol hyd yn oed yn Ardal yr Ewro, nid yw hyn yn debygol yn y DU ar hyn o bryd.

Roedd cyflogaeth wedi bod yn tyfu'n dda trwy'r flwyddyn ddiwethaf ond mae'n amlwg y bydd wedi cael ergyd fawr ym Mawrth - Ebrill 2020. Y newyddion da dros y flwyddyn ddiwethaf yw bod chwyddiant cyflogau wedi bod yn sylweddol uwch na chwyddiant CPI, sy'n golygu bod pŵer gwario gwirioneddol defnyddwyr wedi bod yn cynyddu ac, felly, bydd hynny wedi helpu'r GDP i dyfu. Fodd bynnag, oherwydd na all pobl adael eu cartrefi i siopa am bethau heblaw am fwyd, bydd y sector manwerthu hefyd yn gweld gostyngiad sylweddol yn eu gwerthiant.

2.3 Brexit - Y prif fater yn 2019 oedd y brwydrau dro ar ôl tro yn Nhŷ'r Cyffredin i gytuno ar un ffordd ymlaen i'r DU ynghylch Brexit. Arweiniodd hyn at ymddiswyddiad Teresa May fel arweinydd y Llywodraeth leiafrifol Geidwadol ac ethol Boris Johnson yn arweinydd newydd, ar sail safiad o dynnu'r DU allan o'r UE ar 31 Hydref 2019. Llesteiriwyd yr ymdrech newydd honno i adael yr UE gan Dŷ'r Cyffredin ac, felly, fe alwyd etholiad cyffredinol i'w gynnal ym mis Rhagfyr a setlwyd y mater unwaith ac am byth trwy fuddugoliaeth glir i'r Blaid Geidwadol; roedd hynny wedyn yn golygu y gallai'r DU adael yr UE ar 31 Ionawr 2020. Fodd bynnag, mae hyn yn dal i adael llawer o ansicrwydd ynghylch a lwyddir i sicrhau cytundeb masnach rhesymol erbyn y dyddiad cau ar ddiwedd 2020. Nid yw'n eglur, ychwaith, a all Coronafeirws effeithio ar y dyddiad cau hwn ond bu'n rhaid canslo ail a thrydedd rownd y trafodaethau eisoes oherwydd y feirws.

3. Adolygiad o'r Flwyddyn – Ffactorau Mewnol

3.1 Gwariant a Chyllid Cyfalaf 2019/20 - Mae'r Cyngor yn mynd i wariant cyfalaf ar asedau tymor hir. Gellir cyllido'r gweithgareddau hyn naill ai: -

- Ar unwaith trwy adnoddau cyfalaf neu refeniw (derbyniadau cyfalaf, grantiau cyfalaf, cyfraniadau refeniw ac ati), nad yw'n cael unrhyw effaith ar angen y Cyngor I fenthyca; neu
- Trwy fenthyca: os nad oes digon o gyllid ar gael, neu os penderfynir peidio â defnyddio adnoddau, bydd y gwariant cyfalaf yn arwain at angen i fenthyca.

Mae'r gwariant cyfalaf gwirioneddol yn un o'r dangosyddion darbodus gofynnol. Mae'r tabl isod yn dangos y gwir wariant cyfalaf a sut y cyllidwyd hyn:-

	Amcangyfrif 2019/20 (£'m)	Gwirioneddol 2019/20 (£'m)
Gwariant cyfalaf o'r Gronfa Gyffredinol	30	18
Gwariant Cyfalaf o'r CRT	14	12
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	44	30
Cronfa Gyffredinol a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Grantiau a Chyfraniadau	22	15
CRT a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Grantiau a Chyfraniadau	4	4
Cronfa Gyffredinol a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Adnoddau'r Cyngor	1	1
CRT a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Adnoddau'r Cyngor	10	8
Gwariant cyfalaf o'r Gronfa Gyffredinol a gyllidwyd trwy fenthyca	7	2
Gwariant cyfalaf o'r CRT a gyllidwyd trwy fenthyca	0	0

Y prif reswm dros y tanwario oedd y tanwariant mawr yn erbyn y prosiectau a restrir isod:-

	Tanwariant £'m	Sylw
Safle Aros Dros Dro i Sipsiwn a Theithwyr	0.524	Trefniadau tendro heb eu cwblhau yn 2019/20 ond disgwyli'r iddynt gael eu cwblhau yn Chwarter 1 2020/21.
Grantiau cyfleusterau i'r Anabl	0.491	Srweinir gan y galw i raddau helaeth ac mae'n rhaid cwrrd â rhai meini prawf i fod yn gymwys i dderbyn grant. Yn benodol, mae'n rhaid cynnal prawf modd i bob darpar gleient a all effeithio'n negyddol ar nifer yr achosion sy'n mynd ymlaen i dderbyn grant.
Cynlluniau Ysgolion yr 21ain Ganrif	4.547	Mae ymgynghori pellach wedi gohirio cychwyn y cynlluniau a ddewiswyd. Rhagwelir llithriad pellach yn 2020/21.
Isadeiledd Strategol Caergybi	1.554	Bu'n rhaid ail-dendro'r prosiect ac ni ddechreuodd tan Hydref 2019. Daeth y gwaith i stop ym mis Mawrth 2020 oherwydd Covid-19.
Porth Twristiaeth	1.076	Yn aros am ganiatâd i ddechrau'r prosiect gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri, sy'n cyfrannu cyllid cyfatebol ar gyfer 2 brosiect.
Cynllun Amddiffyn Rhag Llifogydd yn Nhraeth Coch	0.638	Nid yw dyluniad y prosiect wedi ei gwblhau hyd yma.
Caledwedd TG	0.420	Eitemau newydd sydd eu hangen yn llai nag a ragwelwyd.
Contractau Cynnal a Chadw a Gynlluniwyd	0.970	Amseriad y trefniadau tendro a dyfarnu'r contractau, nid oedd y gwariant gwirioneddol cymaint â'r disgwyl.

3.2 Cronfeydd Wrth Gefn a Balansau Arian Parod - mae balansau arian parod y Cyngor yn cynnwys adnoddau referniw a chyfalaf a chyllid ar gyfer llyf arian. Roedd adnoddau arian craidd y Cyngor fel a ganlyn:-

Cronfeydd wrth gefn a darpariaethau y gellir eu defnyddio	Drafft 31-Maw-2020 £'m	Terfynol 31-Maw-2019 £'m
Cronfa wrth gefn cyffredinol Cronfa'r Cyngor	7.060	5.912
Cronfeydd wrth gefn clustnodedig	8.760	8.728
Cronfa wrth gefn y Gronfa Refeniw Trai (CRT)	8.597	8.387
Cronfeydd wrth gefn ysgolion	0.197	0.631
Derbyniadau cyfalaf wrth gefn	1.330	1.186
Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio	25.944	24.844
Darpariaethau	5.180	5.234
Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn a'r darpariaethau y gellir eu defnyddio	31.124	30.078

3.3 Allanol benthycia– Mae angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia ar gyfer gwariant cyfalaf yn cael ei alw yn Ofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC). Mae'r ffigwr hwn yn fesur o sefyllfa'r Cyngor o ran dyledion. Mae'r GCC yn deillio o weithgaredd cyfalaf y Cyngor a'r adnoddau a ddefnyddiwyd i dalu am y gwariant cyfalaf. Mae'n cynrychioli gwariant cyfalaf 2019/20 a gyllidwyd drwy fenthycia, a gwariant cyfalaf a gyllidwyd drwy fenthycia yn y blynyddoedd blaenorol nad ydyw eto wedi cael ei dalu trwy refeniw neu adnoddau eraill. Rhan o weithgareddau trysorlys y Cyngor yw mynd i'r afael â'r gofynion cyllido ar gyfer yr angen benthycia hwn. Gan ddibynnu ar y rhaglen gwariant cyfalaf, mae'r Gwasanaeth Trysorlys yn trefnu sefyllfa arian parod y Cyngor er mwyn sicrhau bod arian parod digonol ar gael ar gyfer y cynlluniau cyfalaf a'r gofynion llif arian. Gallai hyn gael ei gyllido drwy fenthycia gan gyrff allanol (megis y Llywodraeth, drwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) neu'r marchnadoedd arian), neu drwy ddefnyddio adnoddau arian parod dros dro o fewn y Cyngor. Ym mis Mawrth 2020, cymerodd y Cyngor fenthyciad tymor byr gyda'r PWLB i gyllido gwariant cyfalaf a gynlluniwyd hyd ddiwedd y flwyddyn ariannol. Ar 18 Mawrth 2020, cymerodd y Cyngor fenthycg £10m ar gyfradd llog o 2.05% a bydd yn aeddfedu ar 18 Mawrth 2021.

3.3.1 Benthycia Gros a'r GCC - Er mwyn sicrhau bod y lefelau benthycia'n ddarbodus dros y tymor canol ac y benthycir at ddibenion cyfalaf yn unig, fe ddylai'r Cyngor sicrhau nad yw ei fenthycia allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, yn uwch na chyfanswm y gofyniad cyllido cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw ofynion cyllido cyfalaf ychwanegol ar gyfer y flwyddyn ariannol gyfredol a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Yn ei hanfod, mae hyn yn golygu nad yw'r Cyngor yn benthycia er mwyn cefnogi gwariant refeniw.

Mae'r strategaeth fenthycia fewnol bellach wedi bod yn cael ei gweithredu dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Mae'r benthycia gros o £139.2m ar 31 Mawrth 2020 yn uwch na'r GCC ar 31 Mawrth 2020 ond mae o fewn y GCC a ragwelir ar gyfer y ddwy flynedd ganlynol. Mae'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn o fynd y tu hwnt i'r GCC wedi digwydd oherwydd y benthyciad o £10m a gymerwyd ym mis Mawrth 2020, ac roedd y pandemig byd-eang yn golygu bod gwariant cyfalaf yn y mis olaf yn is na'r disgwyl, a olygodd bod y benthycia allanol yn uwch na'r GCC. Dim ond ar gyfer y tymor byr fydd hyn gan y bydd lefel y benthycia allanol yn disgyn yn is na'r GCC yn 2020/21 wrth ad-dalu'r benthyciad allanol ac yn sgil gwario cyllid cyfalaf.

	Gwirioneddol 2019/20 £'m	Amcangyfrif 2020/21 £'m	Amcangyfrif 2021/22 £'m
Gofyniad Cyllid Cyfalaf	136.9	148.0	163.3

3.3.2 Benthycia mewnol - yw pan, dros y tymor canol, y disgwylir i'r cyfraddau buddsoddi barhau i fod yn is na'r cyfraddau benthycia tymor hir. Mae hyn yn golygu y byddai ystyriaethau gwerth am arian yn dangos y gellid cael gwerth am arian drwy osgoi cymryd benthyciadau allanol newydd a drwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyledion allanol sy'n aeddfedu. Byddai hyn yn sicrhau'r arbedion tymor byr gorau. Y ffigwr benthycia mewnol yw'r gwahaniaeth rhwng y GCC a'r Sefyllfa Benthycia Gros. Fel y gwelir yn y tabl isod, ar ddechrau'r flwyddyn y sefyllfa fenthycia fewnol oedd £6.2m. Trwy gymryd un Benthyciad newydd gan y PWLB, fel y nodwyd ym mharagraff 3.3 o'r adroddiad hwn, roedd y sefyllfa fenthycia fewnol ar 31 Mawrth 2020 wedi gostwng ac, mewn gwirionedd, roedd y Cyngor wedi gorgyllido'r GCC (fel yr eglurwyd yn 3.3.1 uchod).

	31 Mawrth 2019 Gwirioneddol £'m	31 Mawrth 2020 Gwirioneddol £'m
Sefyllfa fenthycia gros	132.5	139.2
GCC	138.7	136.9
(Tan) / Gorgyllido'r GCC	(6.2)	2.3

3.4 Benthyciadau eraill - Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth y Cyngor gymryd unrhyw fenthyciadau tymor byr eraill. Derbyniwyd benthyciad di-log o £1.878m yn ystod 2019/20 i gyllido gwariant cyfalaf ar brosiectau arbed ynni a bydd yn cael ei ad-dalu mewn rhandaliadau blynyddol.

3.5 Ad-dalu dyledion - Aeddfedodd Benthyciad gan y PWLB yn ystod y flwyddyn ar 20 Mai 2019 ac roedd am £5m. Cymerwyd y benthyciad yn wreiddiol yn 2010 ar gyfradd llog o 3.52%. Ni chafwyd unrhyw fenthyciadau tymor byr eraill yn ystod y flwyddyn.

3.6 Buddsoddiadau – Y strategaeth fuddsoddi ddisgwyliedig oedd cadw at adneuron tymor byrrach (hyd at 364 diwrnod), er y cedwid y gallu i fuddsoddi am gyfnodau hwy. Roedd disgwyl i falansau arian parod fod hyd at £33m, yn amrywio rhwng £11m a £33m. Gosodwyd y gyllideb ar gyfer llog ar £0.032m ar ôl addasu i adlewyrchu'r cyfraddau uwch ar y buddsoddiadau cyfredol. Fel y digwyddodd, dychwelodd y balansau cyfartalog o £22.4m log o £0.128m ar gyfradd 0.57% ar gyfartaledd. Cyfrannodd buddsoddiadau mewn Awdurdodau Lleol eraill at y cynnydd hwn yn y llog a dderbyniwyd.

Roedd rhai o adneuron y Cyngor mewn cyfrifon adneuo nad oes angen rhoi rhybudd ar gyfer tynnu arian allan ac maent yn talu llog ar gyfraddau sy'n agos i'r gyfradd sylfaenol gyffredinol, £14.208m ar 0.48% ar 31 Mawrth 2020 (31 Mawrth 2019 £14.333m ar 0.53%). Roedd dau fenthyciad i awdurdodau lleol eraill (£3.000m yr un) ar gyfraddau llog o 0.76% a 0.90% (£dim ar 31 Mawrth 2019). Roedd yr holl fuddsoddiadau am lai na blwyddyn.

3.7 Sefyllfa'r Trysorlys ar 31 Mawrth 2020 - Mae sefyllfa dyledion a buddsoddi'r Cyngor yn cael ei threfnu gan y Gwasanaeth Rheoli'r Trysorlys er mwyn sicrhau hylifedd digonol ar gyfer gweithgareddau refeniw a chyfalaf, sicrwydd ar gyfer buddsoddiadau ac i reoli risgiau o fewn yr holl weithgareddau rheoli trysorlys. Mae gweithdrefnau a rheoliadau er mwyn cyflawni'r amcanion hyn wedi eu hen sefydlu drwy adroddiadau i Aelodau a nodir yn y crynodeb, a thrwy weithgareddau swyddogion yn unol â'r Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2019/20. Nid aethpwyd y tu hwnt i'r terfynau uchaf ar gyfer cyfraddau sefydlog a chyfraddau amrywiol yn ystod y flwyddyn. Mae ffigyrau benthycia a buddsoddi'r Cyngor ar ddiwedd blynyddoedd ariannol 2018/19 a 2019/20 fel a ganlyn:-

	31 MAWRTH 2019			31 MAWRTH 2020		
	£'m	Cyfradd Cyfartalog (%)	Aeddfedrwydd Cyfartalog (bl)	£'m	Cyfradd Cyfartalog (%)	Aeddfedrwydd Cyfartalog (bl)
Dyled i'r PWLB	132.5	5.70	30.29	136.4	4.53	28.21
Dyledion eraill				2.8	0	4.04
Cyfanswm				139.2		
GCC	138.7			136.9		
Gor / (Tan) fenthyciad	(6.2)			2.3		
Buddsoddiadau tymor sefydlog (pob un am gyfnod llai na blwyddyn, wedi eu rheoli'n fewnol ar gyfradd sefydlog)	14.333	0.53		6.000	0.83	
Buddsoddiadau dim rhybudd (pob un ohonynt wedi eu rheoli'n fewnol)				14.208	0.48	
Cyfanswm buddsoddiadau	14.333	0.53		20.208	0.58	

Dadansoddiad pellach o'r benthycia yn ôl y cyfnod aeddfedu:-

	31 MAWRTH 2019		31 MAWRTH 2020	
	£'m	% o'r cyfanswm	£'m	% o'r cyfanswm
Cyfanswm benthycia	132.5	100	139.2	100
Llai na 12 mis	5.2	3.9	14.8	10.6
12 mis ac o fewn 24 mis	4.6	3.5	2.6	1.9
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	4.6	3.5	3.2	2.3
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	4.2	3.1	6.2	4.5
10 mlynedd a mwy	113.9	86.0	112.4	80.7

Y rheswm dros y cynnydd yn nifer y benthyciadau sy'n llai na 12 mis o gymharu â 31 Mawrth 2019 yw'r benthyciad gan y BBGC a gafwyd yn ystod y flwyddyn, fel y soniwyd ym mharagraff 3.3 o'r adroddiad hwn.

4. Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor yn 2019/20

- 4.1 Aildrefnu dyledion** - Ni chafodd unrhyw ddyledion eu haildrefnu yn ystod y flwyddyn gan fod y gwahaniaeth o 1% ar gyfartaledd rhwng cyfraddau benthycia newydd y PWLB a chyfraddau ad-dalu cynamserol yn golygu nad oedd yn werth aildrefnu.
- 4.2 Benthycia cyn bod angen** - Yn ystod y flwyddyn, ni chymerodd y Cyngor fenthyc fwy nag yr oedd ai angen, na chyn bod angen, dim ond er mwyn elwa o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycwyd.
- 4.3 Polisi Buddsoddi** – mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cael ei lywodraethu gan ganllawiau buddsoddi Llywodraeth Cymru, a weithredwyd yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys blynyddol a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 27 Chwefror 2019. Mae'r polisi hwn yn nodi'r dull ar gyfer dewis gwrthbartïon buddsoddi, ac mae'n seiliedig ar statws credyd a ddyfarnwyd gan y tair prif asiantaeth statws credyd ac ar ddata ychwanegol mewn perthynas â'r farchnad (megis rhagolygon ar gyfer cyfraddau, cyfnewidiadau diffyg credyd, prisiau cyfranddaliadau banc ac ati). Roedd y gweithgaredd buddsoddi yn ystod y flwyddyn yn cydymffurfio â'r strategaeth a gymeradwywyd ac nid oedd gan y Cyngor unrhyw anawsterau hylifedd. Pan fydd y Cyngor yn buddsoddi ei arian dros ben, yr elfen bwysicaf yw diogelwch y buddsoddiad, wedyn ei hylifedd ac wedyn yr elw. Mae hyn yn ei hanfod yn golygu mai'r brif flaenoriaeth yw diogelwch yr arian, ac yna pa mor hawdd yw cael gafael ar arian parod pe bai'r Cyngor ei angen ac wedyn y llog canrannol y bydd y Cyngor yn ei dderbyn am y buddsoddiad. Y strategaeth ar fuddsoddi arian dros ben fyddai benthycia tymor byr gydag Awdurdodau Lleol eraill i sicrhau'r enillion mwyaf mewn ffordd ddiogel.
- 4.4 Y Strategaeth fenthycia a rheoli'r risg cyfradd llog** - Yn ystod 2019 a than fis Mawrth 2020, cynhaliodd y Cyngor sefyllfa o danfenthycia. Roedd hyn yn golygu nad oedd yr angen benthycia cyfalaf (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf) wedi'i gyllido'n llawn â dyled benthyciadau, gan fod arian parod a oedd yn cefnogi cronfeydd wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor yn cael ei ddefnyddio fel cam dros dro. Roedd y strategaeth hon yn un ddoeth gan fod enillion o fuddsoddiadau yn isel ac roedd angen ystyried lleihau risg gwrthbartïon wrth fuddsoddi hefyd. Fel y nodwyd ym mharagraff 3.3 o'r adroddiad hwn, ym mis Mawrth 2020 cymerodd y Cyngor fenthyciad tymor byr gan y PWLB er mwyn cyllido gwariant cyfalaf a gynlluniwyd hyd ddiwedd y flwyddyn ariannol. Fel y disgrifir yn 3.3, arweiniodd hyn at fynd y tu hwnt i'r GCC ar ddiwedd y flwyddyn, ond dim ond yn y tymor byr fydd hyn wrth i fenthyciad allanol gael ei ad-dalu ac wrth wario cyllid cyfalaf.
- 4.5 Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf** – Yn 2018/19, gweithredodd y Cyngor ei bolisi DRI newydd ar ôl gofyn am gyngor gan ei gynghorwyr Trysorlys ac ymgynghori â'r Archwilwyr Allanol. Mae'r polisi newydd yn ddull mwy darbodus o godi ar Refeniw am gostau Cyllido Cyfalaf. Gellir gweld y polisi newydd yn Atodiad 6 o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys am 2019/20 a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 27 Chwefror 2019.

5. Rheoli'r Trysorlys

Mae'r Dangosyddion Darbodus canlynol wedi eu cynnwys yn Atodiad 11 o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys. Gweler isod esboniad byr o beth yw'r dangosyddion a sut y byddant yn cael eu cyfrifo. Bydd Adran 6 o'r adroddiad hwn yn dadansoddi'r gwahaniaeth rhwng y Dangosyddion Darbodus gwirioneddol a'r rhai a ragwelwyd ar gyfer 2019/20.

- **Gwariant Cyfalaf – Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf** – Dyma ragolwg o'r Gwariant Cyfalaf rhwng 2019/20 a 2022/23, ac mae'n seiliedig ar Raglen Gyfalaf 2019/20 a'r Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2020/21.

- **Angen y Cyngor i Fenthyca (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)** - Dangosydd darbodus arall yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol sy'n weddill sydd heb gael ei dalu amdano eto un ai o refeniw neu adnoddau cyfalaf. Yn ei hanfod, mae'n cyfateb i angen benthyca sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf uwch na hynny, ac na thalwyd amdano'n uniongyrchol drwy adnoddau refeniw neu gyfalaf, yn cynyddu'r GCC. Nid yw'r GCC yn cynyddu am gyfnod amhenodol, gan fod y ddarpariaeth refeniw isaf (DRI) yn dâl refeniw statudol flynyddol sydd, yn fras, yn lleihau'r angen i fenthyca yn unol â hyd bywyd pob ased ac, felly, codir tâl am yr asedau cyfalaf fel y byddant yn cael eu defnyddio.
- **Doethineb ariannol – Dyledion Gros a'r GCC** – Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw ei ddyledion gros, ac eithrio yn y tymor byr, yn fwy na chyfanswm y GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon o unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2019/20 a'r ddwy flwyddyn ariannol ganlynol. Mae hyn yn golygu bod peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca cyfyngedig cynnar ar gyfer y blynyddoedd i ddod ond mae'n sicrhau na fyddir yn benthyca at ddibenion refeniw.
- **Dyledion Allanol – Y trothwy awdurdodedig ar gyfer dyledion allanol** – Mae dangosydd darbodus allweddol arall yn cyfyngu lefel y benthyca i uchafswm penodol. Mae'n uchafswm na fedrir benthyca'n allanol y tu draw iddo ac mae angen i'r uchafswm hwn gael ei osod neu ei adolygu gan y Cyngor llawn. Mae'n adlewyrchu lefel y ddyled allanol, er nad yn ddelfrydol, y gellid ei gynnal yn y tymor byr, ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r cyfyngiad statudol y penderfynir arno o dan Adran 3 (1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli un ai cynlluniau'r holl gynghorau, neu gynlluniau cyngor penodol, er nad yw'r pŵer hwn wedi ei weithredu hyd yma. Mae'r Swyddog Adran 151 yn adrodd fod y Cyngor wedi cydymffurfio â'r dangosydd darbodus yma yn y flwyddyn gyfredol ac nad yw'n rhagweld anawsterau ar gyfer y dyfodol. Mae'r safbwynt hwn yn ystyried yr ymrwymadau presennol, y cynlluniau presennol a'r cynigion yn yr adroddiad ar y gyllideb. Mae'r Uchafswm Awdurdodedig yn cael ei osod yn flynyddol yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a bydd yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- **Y terfyn gweithredol** - Dyma'r terfyn na ddisgwylir i ddyledion allanol fod yn uwch nag ef fel arfer. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai hwn yn ffigwr tebyg i'r GCC, ond gallai fod yn is neu'n uwch gan ddibynnu ar lefelau'r dyledion a'r gallu i gyllido tanfenthyca drwy adnoddau arian parod eraill. Mae'n dderbyniol cael cyfnodau pan fo'r sefyllfa wirioneddol naill ai o dan neu uwch ben y terfyn gweithredol ar yr amod nad eir y tu hwn i'r terfyn awdurdodedig. Gosodir y Terfyn Gweithredol yn flynyddol yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a chaiff ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- **Fforddiadwyedd – Y gymhareb rhwng costau cyllido a'r ffrwd refeniw net** – Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r duedd yng nghost cyfalaf (benthyca a chostau rhwymedigaethau hirdymor eraill net o incwm o fuddsoddiadau) yn erbyn y llif refeniw net.

6. Y Dangosyddion Darbodus Gwirioneddol o gymharu â'r rhai a ddisgwyliwyd.

- 6.1 Yn ystod 2019/20, cydymffurfiodd y Cyngor â'i ofynion deddfwriaethol a rheoliadol. Mae'r data allweddol ar gyfer y dangosyddion darbodus a'r dangosyddion trysorlys gwirioneddol, sy'n nodi effaith y gweithgareddau gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn, gyda chymaryddion, fel a ganlyn:-

Data ar gyfer dangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol	2018/19 Gwirioneddol £'m	2019/20 Gwreiddiol £'m	2019/20 Gwirioneddol £'m
Gwariant cyfalaf			
• Dim CRT	21.650	18.020	18.203
• CRT	9.028	13.110	11.812
• Cyfanswm	30.678	31.130	30.015
Cyfanswm Gofyniad Cyllido Cyfalaf:			
• Dim-CRT	97.847	104.103	96.903
• CRT	40.815	40.998	40.001
• Cyfanswm	138.662	145.101	136.904
Benthyca Gros	132.549	124.996	139.232
Dyledion allanol	132.549	124.996	139.232
Buddsoddiadau			
• Hirach na blwyddyn	0	0	0
• Llai na blwyddyn	14.333	15.000	20.208
• Cyfanswm	14.333	15.000	20.208
Terfyn Benthyca Awdurdodedig	177.0	178.0	139.2
Terfyn Gweithredol	164.0	173.0	139.2
Costau cyllido fel cyfran o'r llif refeniw net – Dygwyd Ymlaen	4.92%	5.23%	5.03%
Costau cyllido fel cyfran o'r ffrwd refeniw net – CRT	16.88%	15.57%	18.78%

6.2 Y Dangosydd Darbodus cyntaf yn y tabl uchod yw'r Gwariant Cyfalaf. Y Gwariant Cyfalaf a ragwelwyd ar adeg cynhyrchu'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2019/20 oedd £31.130m. Fodd bynnag, y gwir wariant oedd £30.015m. Esbonnir y rheswm dros y gwariant is ym mharagraff 3.1 yr adroddiad hwn, ac mae wedi digwydd yn bennaf oherwydd y tanwariant sylweddol ar rai prosiectau cyfalaf fel y disgrifiwyd.

6.3 Yr ail Ddangosydd Darbodus yn y tabl uchod yw'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf. Ni chaniateir i'r GCC godi am gyfnod amhenodol. Mae rheolaethau statudol wedi eu sefydlu er mwyn sicrhau bod asedau cyfalaf yn cael eu codi ar refeniw dros oes yr ased. Mae angen i'r Cyngor godi tâl refeniw blynyddol, y cyfeirir ato fel y Ddarpariaeth Refeniw Isaf (DRI), er mwyn lleihau'r GCC. Yr hyn ydyw, mewn gwirionedd, ad-daliad o'r angen benthyca. Mae hyn yn wahanol i'r trefniadau rheoli trysorlys sy'n sicrhau bod arian parod ar gael er mwyn cwrdd ag ymrwymadau cyfalaf. Gall dyledion allanol hefyd gael eu benthyca neu eu had-dalu ar unrhyw adeg, ond nid yw hyn yn newid y GCC. Gellir hefyd lleihau cyfanswm y GCC drwy:-

- ddefnyddio adnoddau cyllido cyfalaf ychwanegol (megis derbyniadau cyfalaf sydd heb eu defnyddio); neu
- codi mwy na'r tâl refeniw statudol (DRI) bob blwyddyn drwy'r Ddarpariaeth Refeniw Gwirfoddol.

Y GCC a ragwelwyd ar adeg cynhyrchu'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2019/20 oedd £145.101m. Fodd bynnag, roedd y GCC gwirioneddol yn sylweddol is ar £136.904m. Un o'r rhesymau dros y GCC is oedd y tanwariant yn rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif a ostyngodd faint o Fenthyca Digefnogaeth yr oedd ei angen yn 2019/20. Rheswm arall oedd y grantiau ychwanegol a gafwyd yn ystod y flwyddyn i'w hychwanegu at ffynonellau cyllid eraill, megis Benthyca â Chefnogaeth. Roedd hyn yn golygu bod angen llai o Fenthyca â Chefnogaeth ac felly'n lleihau'r ffigur GCC. Fodd bynnag, yn y blynyddoedd i ddod, bydd y ffynhonnell cyllido hon yn cael ei defnyddio i gyllido'r Gwariant Cyfalaf yn 2020/21 a bydd yn cynyddu'r GCC.

6.4 Nid aethpwyd y tu hwnt i'r Terfyn Benthyca Awdurdodedig (£178m) na'r Terfyn Gweithredol (£173m) yn ystod y flwyddyn, gyda swm y ddyled Allanol yn cyrraedd £139.2m yn unig ar ei huchaf.

6.5 Roedd y costau cyllido, fel cyfran o'r llif refeniw net ar gyfer y Gronfa Gyffredinol (5.03%), yn agos iawn at y cyfanswm a ragwelwyd (5.23%), gan olygu bod y dangosydd hwn wedi perfformio yn ôl y disgwyl, a hefyd yn debyg i'r flwyddyn flaenorol. Roedd y costau cyllido, fel cyfran o'r llif refeniw net ar gyfer yr CRT (18.78%), yn uwch na'r cyfanswm a ragwelwyd (15.57%) oherwydd bod y costau cyllido yn uwch a'r llif refeniw net yn is na'r disgwyl ar adeg cynhyrchu'r dangosydd arfaethedig ar gyfer 2019/20. Gostyngodd y tanwariant ar CRT swm y cyfraniadau Refeniw sydd eu hangen i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn 2019/20 o £9.9m i £7.6m.

7. Edrych ymlaen at 2020/21 a'r tu draw i hynny

7.1 Ar 10 Mawrth 2020, cymeradwyodd y Cyngor llawn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2020/21. Roedd y Datganiad ar y Strategaeth yn seiliedig ar y Strategaeth Gyfalaf a rhagwelir y bydd angen i'r Cyngor fenthyc £9.6m ychwanegol yn 2020/21 ar gyfer y Gronfa Gyffredinol a'r CRT, cyfanswm o £19.2m yn 2021/22, ynghyd â £10.1m ychwanegol yn 2022/23 i gyllido ei Raglen Gyfalaf. Bydd y benthyc ychwanegol hwn yn effeithio ar y Gronfa Gyffredinol a bydd y Ddarpariaeth Refeniw Isaf (DRI) yn codi er mwyn cyllido'r costau cyllido cyfalaf. Yn 2020/21, y rhagwelir y bydd y DRI yn £3.7m ac yn £3.9m, £3.9m yn 2021/22 a £4.4m yn 2022/23.

7.2 Ni wnaed unrhyw fuddsoddiadau newydd yn y flwyddyn hyd yn hyn.

7.3 Ar 24 Ebrill 2020, aeddfedodd buddsoddiad o £3.0m gyda Chyngor Metropolitaidd Stockport ac fe'i had-dalwyd i Gyngor Sir Ynys Môn. Ar 1 Mai 2020, aeddfedodd buddsoddiad o £3.0m gyda Chyngor Dinas Salford ac fe'i had-dalwyd i Gyngor Sir Ynys Môn.

7.4 Ar 08 Mehefin 2020, ad-dalodd Cyngor Sir Ynys Môn fenthyciad o £3.5m gan y PWLB. Cymerwyd y benthyciad hwn ar 16 Chwefror 1995 ar gyfradd llog o 8.625%.

7.5 Gellir gweld y rhagolygon diweddaraf ynghylch cyfraddau llog gan Link Assets Services yn y tabl isod.

Rhagolygon Cyfraddau Llog								
Cyfradd Banc	Meh-20	Medi-20	Rhag-20	Maw-21	Meh-21	Medi-21	Rhag-21	Maw-22
Link	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%

8. Casgliad

Roedd perfformiad Rheoli Trysorlys y Cyngor yn ystod y flwyddyn yn unol â'r strategaeth o fuddsoddiadau risg isel / elw isel a benthycwyd mewn ffordd sy'n lleihau ffioedd llog i'r eithaf.

Mae'r perfformiad yn erbyn y Dangosyddion Darbodus a osodwyd gan y Cyngor yn dangos bod gweithgareddau Rheoli Trysorlys y Cyngor yn cael eu cynnal mewn ffordd reoledig sy'n sicrhau diogelwch ariannol y Cyngor ac nad ydynt yn rhoi'r Cyngor mewn unrhyw berygl ariannol sylweddol o ran benthycia anfforddiadwy neu ormodol.

Mae Strategaeth Rheoli'r Trysorlys y Cyngor a'i berfformiad yn erbyn y strategaeth yn ystyried y ffactorau economaidd allanol ac mae'n cael ei hadolygu'n gyson i sicrhau mai hon yw'r strategaeth fwyaf priodol wrth symud ymlaen.

ARGYMHELLION

Argymhellir bod y Pwyllgor yn:-

- (i)** Nodi y bydd y ffigyrau alldro yn yr adroddiad hwn yn parhau i fod yn rhai dros dro nes bod yr archwiliad o Ddatganiad Cyfrifon 2019/20 wedi'i gwblhau a'i lofnodi; adroddir fel sy'n briodol ar unrhyw addasiadau sylweddol sy'n deillio o'r ffigyrau a gynhwysir yn yr adroddiad hwn;
- (ii)** Nodi'r dangosyddion darbodus a thrysorlys dros dro ar gyfer 2019/20 yn yr adroddiad hwn;
- (iii)** Ystyried yr adroddiad rheoli trysorlys blynyddol ar gyfer 2019/20

Papurau Cefndir:-

Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2019/20
Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys 2019/20
Adroddiad Adolygiad Canol Blwyddyn Rheoli'r Trysorlys 2019/20
Adroddiad Alldro Cyfalaf 2019/20